

METODICKÉ POKYNY PRO ODCHOVNÁ ZAŘÍZENÍ PLEMENNÝCH BÝKŮ, ODCHOV A VÝBĚR BÝKŮ U CHOVATELE, ZÁPIS DO TŘÍDY ODDĚLENÍ M – BÝCI ČESKÉHO STRAKATÉHO SKOTU, MONTBELIARDE A ČESKÉ ČERVINKY

1. Metodický pokyn pro odchovná zařízení plemenných býků

Odchovná zařízení plemenných býků zahrnují odchovny plemenných býků a inseminační stanice. Jejich hlavním účelem je testování růstové schopnosti plemenných býčků ze záměrného připarování matek býků za standardních podmínek.

Základní požadavky:

Býci musí pocházet z chovů zapojených v plemenných knihách českého strakatého skotu, montbeliarde, české červinky ze záměrného připarování rodičů, kteří splňují kritéria pro otce a matky býků.

- Býk je zapsán v hlavním oddíle příslušné plemenné knihy.
- Test v odchovných zařízeních musí absolvovat každý býk narozený v ČR, který má být předveden k základnímu výběru a zařazení do inseminace.
- Údaje o vlastní užitkovosti býků slouží k odhadu plemenných hodnot masné užitkovosti.
- Růstová schopnost je zjišťována zkouškou vlastní užitkovosti.
- Býk má stanovenou genomickou PH.

Hlavní zásady vlastní užitkovosti:

- Nákup do odchovných zařízení
- Býčci se nakupují do odchovných zařízení nejpozději do věku **180 dnů**.
- Test vlastní užitkovosti začíná **120. dnem věku býka**, nejpozději však **180. dnem**, a končí **365. dnem** věku.

Zjišťované údaje při zkoušce vlastní užitkovosti:

1. Hmotnost (s přesností na 1 kg):

- Při umístění do odchovného zařízení
- Na začátku testu (120. den, nejpozději však 180. den věku býka)
- Ve věku **365 ± 3 dny**
- Před výběrem pro plemenitbu (maximálně **7 dní před výběrem**)
- Průměrný denní přírůstek *

(Od narození do výběru pro plemenitbu – jednotně se odpočítává živá hmotnost při narození **40 kg)*

2. Tělesné rozměry (ve věku 365 ± 3 dny):

Povinné:

- Výška v kříži

Volitelné:

- Délka těla
- Výška v kohoutku
- Obvod hrudníku
- Šířka pánve
- Délka pánve

Evidence v odchovných zařízeních plemenných býků

Evidenční karta býka, případně počítačová evidence, obsahuje veškeré údaje o odchovu býka. Karta je zakládána ihned po nákupu býčka a průběžně se do ní zaznamenávají všechny informace o hmotnosti, tělesných rozměrech a zdravotním stavu v období testu (120. až 365 den věku).

Před výběrem pro plemenitbu se vypočítává průměrný denní přírůstek hmotnosti .

(Od narození do výběru pro plemenitbu – jednotně se odpočítává živá hmotnost při narození **40 kg)*

Selekčními kritérii pro zařazení býka do inseminace jsou:

- Přírůstek od narození do výběru minimálně **1150 gramů**.
- Rámec těla hodnocen minimálně 78 body a tělesný rámec vyjádřený výškou v kříži ve 365 dnech minimálně **128 cm**.
- Býk může být nositelem pouze jedné genetické vady.

Doplňující selekční ukazatele a doporučení:

- Hmotnost býka ke dni výběru pro plemenitbu
- Zodpovědnost v rámci PH a genetický pokrok při využití býka přebírá příslušné odchovné zařízení (šlechtitel potažmo oprávněná organizace).

Výše uvedené selekční ukazatele je povinna příslušná oprávněná osoba dát k dispozici hodnotiteli nejpozději týden před výběrem, minimálně tištěnou formou v katalogu pro výběr býků.

Hodnotitel může udělit výjimku pouze v případech velmi dobrého hodnocení exteriéru býka, s přihlédnutím k dobrému užitkovému typu a s přihlédnutím i na outcrossový původ býka.

2. Metodický pokyn pro odchov a výběr býků u chovatele

Svaz chovatelů českého strakatého skotu jako uznané chovatelské sdružení zajišťuje výběr býků do plemenitby pověřenými odbornými pracovníky ČMSCH, a.s. a SCHČSS, z. s.(hodnotiteli).

Při odchovu u chovatele mohou být býci zařazeni pouze o přirozené plemenitby.

Býci musí pocházet z chovů zapojených v plemenných knihách českého strakatého skotu, montbeliarde, české červinky ze záměrného připařování rodičů, kteří splňují kritéria pro otce a matky býků, vlastní býk má stanovenou genomickou PH.

Výše uvedené ukazatele je povinen chovatel dát k dispozici hodnotiteli nejpozději týden před výběrem, minimálně tištěnou formou katalogové listu býka.

Hodnotitel může udělit výjimku pouze v případech velmi dobrého hodnocení exteriéru býka, s přihlédnutím k dobrému užitkovému typu a s přihlédnutím i na outcrossový původ býka.

3. Hodnocení výsledků odchovu a výběru býků

- Býk může být předveden k výběrům od stáří 335 dnů.
- Býci, kteří splní kritéria a selekční požadavky, jsou zařazeni do plemenitby.

- Hodnotitel předá chovateli doklad o provedení výběru – „Výběrový protokol“, který je nutný k zápisu býka do plemenitby.

Doporučení pro chovatele

- Dodržovat pravidla výživy a ustájení býků během odchovu.
- Pravidelně provádět měření hmotnosti a tělesných rozměrů a vést evidenci.
- Aktivně spolupracovat s hodnotiteli a SCHČSS, z.s. pro správný výběr a zařazení býků.
- Dbát na zdravotní péči a prevenci nemocí.

4. Kritéria pro zápis býků masného typu do Třídy oddělení M hlavního oddílu plemenných knih českého strakatého skotu, Montbeliarde, české červinky

Řád PK stanoví pro zápis býků do Třídy oddělení M tyto podmínky:

Do oddělení M oddílu A plemenné knihy jsou zařazováni jednotliví býci, kteří splní podmínky stanovené řádem PK:

- býk českého strakatého skotu, montbeliarde, české červinky masného typu nebo fylogeneticky příbuzných plemen, vybraný v rámci hlavního oddílu třídy A a B podle výsledků testu růstové schopnosti nebo výkrmnosti, popř. dalších ukazatelů masné užitkovosti, posouzení zevnějšku.

Býci vybraní do plemenitby, popř. importovaní býci fylogeneticky příbuzných plemen

- hodnocení užitkového typu a kapacity těla při výběru do plemenitby 80 bodů a vyšší
- FW minimálně 95 při opakovatelnosti minimálně 50 %. V případě nižší opakovatelnosti rozhodne o zařazení býka hodnotitel
- osvalení hodnocené minimálně známkou 6
- při výběru do plemenitby býk vyhlášen hodnotitelem jako plemeník vhodný pro zápis do oddělení M

Býci, kteří splňují kritéria pro zařazení do oddělení M, jsou při výběru do plemenitby označeni „M“, toto označení je zaznamenáno do protokolu o výběru býků a jejich zařazení je provedeno automaticky při zápisu býka do PK.

Býci importovaní, (inseminační dávky těchto býků), u kterých neproběhl základní výběr v České republice musí splňovat při zápisu do plemenné knihy oddílu M minimální hodnotu pro FW 100 a musí si o zápis do oddílu M plemenné knihy požádat při zápisu býka do plemenné knihy. U geneticky bezrohých býků, Montbeliarde FW minimálně 95 při opakovatelnosti minimálně 50 %.

Kontakty a zdroje informací

Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z. s.

Radešínská Svratka 193, 592 33 Radešínská Svratka

Web: www.cestr.cz

Ing. Pavel Král

kral@cestr.cz

+420 607 618 476

Ing. Tereza Dodávková

dodavkova@cestr.cz

+420 604 480 891

Radou Svazu schválení hodnotitelé pro posuzování a hodnocení býků plemen českého strakatého skotu, montbeliarde a české červinky.

Ing. Pavel KRÁL; Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z.s.

Ing. Terezie Dodávková; Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z.s.

Ing. Luboš NOVOTNÝ; Českomoravská společnost chovatelů, a.s.

Ladislav Prášil; Českomoravská společnost chovatelů, a.s.

V Radešínské Svatce schválené Radou Svazu dne 27.11. 2025

V platnosti od 1.1. 2026